

Uitvoeringsprogramma circulaire economie

Op weg naar het nieuwe, circulaire normaal

De visie circulaire economie geeft richting en kaders. In dit uitvoeringsprogramma worden concrete plannen uitgewerkt die bijdragen aan het behalen van een circulair Venray in 2035. Deze zijn op hoofdlijnen hieronder in drie thema's uiteengezet: gemeente, inwoners en ondernemers.

Speerpunten

De projecten die we uitvoeren dragen altijd bij aan een of meerdere van de speerpunten uit de visie: bewustwording, inkopen, samenwerking, verdienmodellen, meten is weten.

De circulaire ladder

Er zijn daarnaast verschillende niveaus waarop we kunnen inspelen om bij te dragen aan de circulaire economie. Om overzicht en duidelijkheid te scheppen is in de visie de Venrayse circulaire ladder beschreven (zie afbeelding). Het hoogste niveau van circulaire economie verdient de voorkeur; het is het niveau waarin de meeste grondstoffen bespaard worden en daarom is het ook de meest efficiënte interventie.

Prioriteit

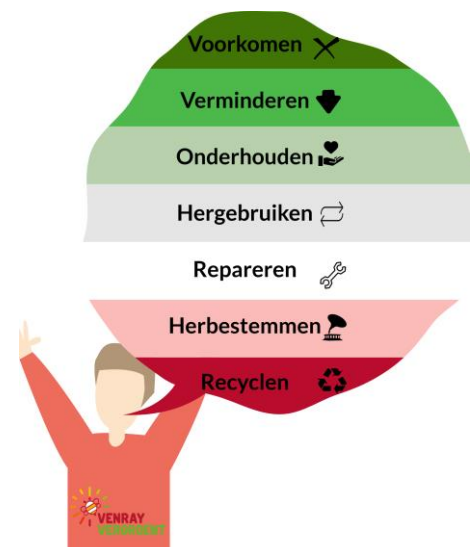
Er is nog ontzettend veel te doen op het gebied van circulaire economie. Om goede voorbeelden neer te zetten, focussen we juist op een beperkt aantal projecten. Zodat deze met voldoende aandacht en kwaliteit afgerond kunnen worden. Daarnaast is het nodig om een basisstructuur op te zetten. In dit document staan dus verschillende projecten om onderzoeken te doen naar mogelijkheden of het inventariseren van bijvoorbeeld grondstofstromen. Dit soort projecten en processen zijn van cruciaal belang om andere projecten die een inhoudelijk, innovatief karakter hebben te ondersteunen.

Projecten

Er is de keuze gemaakt om te starten met vier projecten. We staan aan het begin van een circulaire economie en daarom is een goede basis leggen belangrijk. Deze projecten dragen daaraan bij, maar dat betekent niet dat er niet verder is gekeken dan deze vier 'basisprojecten.' Er staan daarom veel meer projecten in dit uitvoeringsprogramma dan dat er in deze vier jaar gestart kunnen worden. Deze projecten staan in de wacht en kunnen bij de evaluatie van dit programma als input gebruikt worden voor een vervolg. Daarnaast kunnen deze mogelijk toekomstige projecten bijdragen aan een duidelijker beeld van wat er in de toekomst mogelijk is. En dit geeft de kans om daarop voor te bereiden.

Wat gaan we doen?

We gaan de circulaire economie meten, zodat we onze vooruitgang kunnen monitoren. We starten met gestructureerd circulair inkopen en geven daarmee zelf het goede voorbeeld. Daarnaast

zorgen we ervoor dat er een platform komt zodat verschillende partijen (zoals inwoners en ondernemers) samen kunnen werken aan circulaire economie. Als laatste worden ideeën uit de maatschappij ook gefaciliteerd doordat er financiële middelen beschikbaar zijn via een stimuleringsregeling.

Evaluatie

Door de omvangrijkheid van de transitie en de fase waar we ons in bevinden; het begin, kunnen we de situatie over meer dan een paar jaar niet accuraat genoeg inschatten. Daarom zorgen we dat de doelen jaarlijks gemonitord, geëvalueerd en bijgesteld kunnen worden. Het uitvoeringsprogramma circulaire economie blijft dus een *dynamisch document*. Zo kunnen we de laatste inzichten gebruiken en onze focus op de juiste factoren te leggen om de ambitie zonder veel omwegen te bereiken, maar hebben we ook voldoende tijd om de eerste projecten op te starten en uit te voeren.

Communicatie

De hoogtepunten en successen van het uitvoeringsprogramma zullen gedeeld worden met de betrokkenen en algemeen via onze kanalen. Ook wordt er in 2021 een communicatietraject (Groene Strijders) opgestart voor het gehele proces Venray Vergroent (waar naast circulaire economie ook de thema's klimaatadaptatie en energietransitie onder vallen). In dit communicatietraject zullen de doelen en projecten van circulaire economie onder de aandacht worden gebracht.

Leeswijzer

Ieder inhoudelijk thema begint met een algemene uitleg, gevolgd door een omschrijving over wat er al gebeurt in de gemeente. Deze activiteiten zijn gestart voordat er een visie was vastgesteld over circulaire economie, maar dragen daar wel aan bij. Vervolgens staat omschreven waar we naartoe willen per thema, waarna de omschrijving volgt van projecten die bijdragen aan het verhogen van de circulaire economie in de gemeente Venray. De projecten waar we de komende periode mee gaan starten zijn te herkennen aan het kader waar ze in staan. De overige projecten zijn te lezen in het laatste hoofdstuk. Daar staat een opsomming van alle geïnventariseerde projecten met een meer gedetailleerde beschrijving.

1.1 Gemeente

In dit thema staan de onderwerpen omschreven waar we als gemeente de meeste invloed op hebben, omdat we bijvoorbeeld eigenaar, beheerder of bevoegd gezag zijn. Hieronder vallen de openbare ruimte en de eigen organisatie.

1.1.1 Wat gebeurt er al

Openbare ruimte

Op het gebied van beleid wegbeheer is binnen de monitoring beleidsplan wegen 2017 vastgesteld dat alle rijbanen (erftoegangswegen 30km/u wonen) worden uitgevoerd in gebakken bestratingsmaterialen. Deze gebakken bestratingsmaterialen vervangen op den duur de aanwezige betonnen bestratingsmaterialen waardoor sprake is van een langere levensduur en restwaarde van

deze bestratingsmaterialen. Ook de mogelijkheden voor nieuwe toepassing van vrijkomende bestratingsmaterialen is hiermee wezenlijk vergroot.

Enkele andere voorbeelden van civiele projecten in uitvoering of reeds afgerond.

- *Reconstructie Stayerhofweg*; binnen dit project wordt vanaf initiatief t/m beheerfase de Aanpak Duurzaam GWW doorlopen om te leren hoe dit proces in te richten aansluitend op de bestaande werkprocessen.
- *Castenrayseweg* is voorzien van SMA deklaag met gerecycled asfaltgranulaat (in afwijking standaard RAW).
- *Hoogzand* is voorzien van een proefvak met BSA deklaag bestaande uit gerecycled dakleer en asfaltgranulaat, totaal 90% hergebruikt materiaal. Fundering hergebruiken door toevoeging cement/bitumen.
- *rotonde Noordsingel – Overloonseweg*; bij vrijliggende fietspaden zijn wortelbruggen toegepast die integraal onderdeel uitmaken van de verhardingsconstructie. Hierdoor kunnen veilige fietspaden gerealiseerd worden met minder ruimtebeslag en behoud van bestaande bomen.
- Deelname aan een Proof of Concept in samenwerking met Rioned met betrekking tot het digitaal inmeten van een deel van het gemeentelijk rioolstelsel.

De gemeente Venray heeft ook het schone lucht akkoord getekend. Dit betekent dat bij projecten niet alleen om duurzame maar ook schone oplossingen wordt gevraagd.

Organisatie

In de organisatie zijn ook al verschillende goede voorbeelden te vinden. Zo is een deel van ons kantoormeubilair (zoals stoelen) cradle to cradle gecertificeerd, hebben we bio-oplosbare koffiebekertjes en is het servicecontract voor de warmedrankapparaten *per gebruik* (dat betekent dat het apparaat in bruikleen is en de betaling afhankelijk is van hoeveel koffie en thee er gedronken wordt). Het papier dat we gebruiken (zoals brieven en enveloppen) is gemaakt van volledig gerecycled papier. Ook is een analyse uitgevoerd van het afval van de organisatie, zodat we weten waar verbetering aangebracht kan worden. Daarnaast hebben scholieren van het Raayland college onderzoek gedaan naar circulaire bodekleding. Als laatste is het gebouw wat de organisatie als kantoor gebruikt een (energetisch verduurzaamd) klooster. Dat is dus hergebruik en herbestemming van een bestaand en waardevol gebouw.

Voor het vervoer van zakelijke afspraken is het voor de medewerkers mogelijk om gebruik te maken van verschillende duurzame middelen (fiets en elektrische auto). Gemeente Venray is onderdeel van een regionaal samenwerkingsverband waarin we een pilot hebben gedaan met deelvervoer. Zo kon de hele organisatie gebruik maken van twee elektrische auto's. In 2020 is de stap gezet om het project grootschaliger in te zetten na de succesvolle pilot.

1.1.2 Meten is weten

Het in kaart brengen en monitoren van de grondstofstromen binnen de gemeente en daarmee ook de vooruitgang van de circulaire economie in Venray is een van de speerpunten uit de visie. Er bestaat nog geen standaard meetsysteem in Nederland (of daarbuiten), dus dat betekent dat we

zelf moeten onderzoeken hoe dit mogelijk gemaakt kan worden. Daarom wordt een project gestart om data te verzamelen en op overzichtelijke wijze weer te geven.

Op dit moment weten we niet alle gegevens die benodigd zijn voor circulair (her)gebruik van onze grondstoffen. Gezien de lange levensduren van veel grondstoffen (bijvoorbeeld in de openbare ruimte) is het van essentieel belang deze grondstoffen van een identiteit te voorzien en deze actueel te houden. Hierdoor wordt toepassing van deze grondstoffen op het moment dat ze vrijkomen praktisch mogelijk en wordt waardevermindering en dus afval zoveel mogelijk voorkomen.

Daarnaast is het relevant op te merken dat onderstaande projecten doorlopend zijn en daarom net zo lang zullen lopen als het programma voor circulaire economie, omdat zij ondersteunend zijn aan het proces.

- ➔ monitoren met (big) data
- ➔ best practices

Daarnaast zijn een aantal projecten nodig om het leervermogen van onze organisatie te ondersteunen;

- ➔ Aanleg grondstoffendossier op assetniveau
- ➔ Ondersteuning in analyse grondstoffen in bestaand materiaal

<i>Project</i>	Monitoren met (big)data
<i>Toelichting</i>	Om te weten waar we staan en of we verbeteren t.o.v. eerdere jaren is het belangrijk om circulaire economie in Venray te gaan meten. Daarnaast kunnen we daardoor de beleidscyclus verrijken met de monitoring van circulaire economie met data. Gelijktijdig zijn we in de organisatie bezig met het zogeheten datagedreven werken, dat betekent dat we ons beleid gaan aanpassen en verbeteren op basis van (lokale) data.
<i>Resultaat</i>	SMART omschreven indicatoren voor circulaire economie én ingepast in de P&C cyclus.
<i>Speerpunten</i>	Metten is weten en bewustwording
<i>Partners</i>	I&A, gemeente Horst a/d Maas
<i>Uren</i>	p.m.
€	Maximaal €20.000
<i>Planning</i>	Vanaf 2021

1.1.3 Inkoop

Circulair inkopen is ook een van de speerpunten uit de visie. Omdat het inkoopproces invloed heeft op de gemeentelijke organisatie en de openbare ruimte betreft, staat dit onderwerp apart beschreven.

Eén van de nationale doelstellingen is dat de overheid vanaf 2023 alle bouwopdrachten 100% circulair uitvraagt. In het inkoopbeleid van de gemeente Venray wordt op dit moment al rekening gehouden met circulaire economie. Maar wordt nog niet altijd in de praktijk gebracht omdat het onderdeel nog vrijblijvend is.

Circulariteit kan beter geborgd worden door het direct, meteen bij de start van de inkoopbehoefte, mee te nemen bij het inkoopproces. Bij het inkoopproces wordt daarom de Venrayse circulaire ladder als uitgangspunt gebruikt, waarbij het uitgangspunt wordt: 'circulair inkopen tenzij...'. We gaan de Venrayse circulaire ladder introduceren bij ieder team en samen met onze collega's aan de slag om het in de praktijk te brengen. We stellen samen randvoorwaarden en hulpmiddelen op die relevant zijn voor circulaire economie en het betreffende vakgebied. Daarnaast maken we een inkoopstartformulier dat ingevuld moet worden bij iedere inkoop.

➔ Operatie inkoop

<i>Project</i>	Operatie inkoop
<i>Toelichting</i>	We hebben als ambitie om circulair in te kopen, tenzij het niet anders kan. Om dit in de praktijk te brengen is het nodig dat alle collega's weten hoe ze dit kunnen implementeren in hun dagelijkse werk. We gaan daarom aan de slag met alle teams om een plan van aanpak te maken voor circulair en duurzaam inkopen. Zo zorgen we ervoor dat de abstracte doelen vertaald worden naar concrete punten en zo gebruikt kunnen worden in de dagelijkse praktijk. Het is nodig om dit per team (of afdeling) te doen, omdat circulariteit verschillende nadrukken en uitwerkingen kent afhankelijk van het vakgebied.
<i>Resultaat</i>	Plan van aanpakken per team op kleinere schaal in de organisatie. Inkoopstartformulier.
<i>Speerpunten</i>	Inkopen, bewustwording, goede voorbeelden.
<i>Partners</i>	Collega's gemeente Venray
<i>Uren</i>	19 teams x 10 uur = ~ 200 uur Naast de hierboven genoemde uren zal circulair inkopen, zeker in het begin, meer doorlooptijd en ureninzet van meer medewerkers vergen. Hoeveel uren dit extra kost is op voorhand niet te kwantificeren en afhankelijk van de complexiteit en grootte van het in te kopen product.
€	n.v.t. evt voor inspiratiesessie externe partij
<i>Planning</i>	2021 start, doorlopend

1.1.4 Openbare ruimte

Als gemeente hebben we vele kilometers riolering, verharding, groen en een grote hoeveelheid lichtmasten, maar ook gebouwen en sportparken. In de toekomst gebruiken we voor nieuwe ontwikkelingen zo min mogelijk primaire grondstoffen. We zien en gebruiken de openbare ruimte en de objecten die wij bezitten en beheren als een grondstoffenbank (-opslag) en gaan daarom actief en slim data opslaan om grondstoffen te kunnen monitoren. Door één taal te spreken, door de gehele keten, stimuleren we innovatieve samenwerking.

Cijfers openbare ruimte Venray

- 326 km vrijvervalriolering
- 176 km drukriolering
- 9.300 lichtmasten
- 3.800.000 m2 verharding:
 - 1.862.000 m2 asfalt
 - 1.292.000 m2 (beton)klinkers
 - 38.000 m2 beton
- 608.000 m2 onverhard/puin

We gaan werken aan een roadmap; een plan van aanpak om volledig circulair beheer van de gemeentelijke assets (grondstoffen) in de toekomst (conform visie uiterlijk 2035) mogelijk te maken en wat dan de gevolgen zijn voor de bestaande organisatie op menselijk, procesmatig en technisch vlak. Dit vraagt o.a. om een aanpassing van de datagestuurde beheersystemen, zodanig dat de relevante informatie niet slechts geënt is op instandhouding, maar op circulair gebruik. Daarnaast is het belangrijk om kansen te benutten bij projecten en daarom pilots uit te voeren om al lerend te werken aan circulariteit.

➔ Boost circulariteit bij projecten

- roadmap CE openbare ruimte
- beheersysteem circulair 'proof'

Als gemeente stellen we grenzen en voorwaarden; we maken bestemmingsplannen en geven vergunningen uit. Er is veel mogelijk in de fysieke ruimte. Naast het circulair ontwerp en gebruik van materialen, maken we ook veel regels voor de openbare ruimte, denk hierbij aan parkeernormen of snelheidsnormen. Deze hebben beiden invloed op onderhoud en dus levensduur van materialen en ook van gedrag in de openbare ruimte. Daarom gaan we onderzoeken waar we verschil kunnen maken bij o.a. evenementen en het gebruik van duurzamere vormen van mobiliteit.

- stimuleren ketenmobiliteit
- evenementen circulair

1.1.5 Gemeentelijke organisatie

Daarnaast zijn we als gemeente ook een organisatie met bijbehorende bedrijfsprocessen. We geven als organisatie het goede voorbeeld en nemen onze collega's uitgebreid mee in bewustwording en mogelijkheden. Facilitaire zaken (FZ) richt zich voortaan volledig op het circulair faciliteren van de medewerkers (gebruikers) van de gemeente en het gemeentehuis. Een aantal diensten is in eigen beheer, maar een groot aantal services en producten wordt ingekocht. Het is daarom belangrijk om naast collega's, ook externen mee te nemen in onze ambities. Naast facilitaire zaken, zijn ook personele zaken van invloed. Zo vallen ook onze dienstreizen en woonwerkverkeer onder de scope en wordt een nieuw, duurzaam mobiliteitsbeleid voor de werknemers onderzocht n.a.v. een onderzoek en visie op "het nieuwe werken".

- Mobiliteitsbeleid

Voor Facilitaire zaken zijn de onderstaande projecten geschikt om mee te nemen met oogpunt van circulaire economie. Allereerst wordt in kaart gebracht wat de huidige status is van de producten en diensten die ingekocht en beheerd worden. Zoals omschreven bij *wat er al gebeurt*, zijn er verschillende goede en circulaire voorbeelden te noemen. In de toekomst stuurt FZ actief op het grondstoffen portfolio en "circulair tenzij" is ingebed als uitgangspunt in alle services en handelingen.

De eerste stap in de goede richting is het voorkomen van verspilling. Door kritisch te zijn op de inkoop en de daadwerkelijke afname, kan een grote slag worden gemaakt in de vermindering van afval of verlies. Bijvoorbeeld energie (zoals apparaten die niet gebruikt worden, maar wel continu aan staan), voedingsmiddelen (geprepareerde gerechten die niet afgenomen worden), diensten (gebruik van schoonmaakproducten in een vergaderkamer die niet is gebruikt), transport (afvalinzameling komt altijd, ongeacht of de bakken vol zijn).

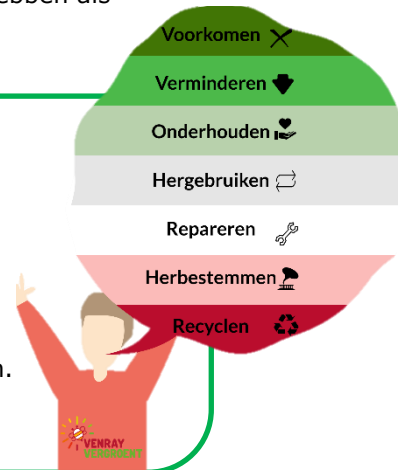
- circulair paspoort voor repro
- catering en banqueting aanbesteding circulair
- Vertaling visie "het nieuwe werken" en impact circulaire economie voor aanbesteding kantoormeubilair
- Matchen van vraag & aanbod in diensten om verspilling te voorkomen
- circulair tenzij is geïmplementeerd is alle producten en diensten; zoals bodekleding, koffie, afval, etc

1.2 Inwoners

Eén inwoner alleen heeft waarschijnlijk weinig invloed, maar als alle 43.000 inwoners bij elkaar een beetje richting een circulaire leefwijze verschuiven, dan heeft dit grote gevolgen. Kleine handelingen, zoals het niet printen van een kassabon, kunnen een meer impact hebben als het op grote schaal uitgevoerd wordt.

Voorbeeld: De circulaire ladder bij inwoners

<i>Voorkomen</i>	Overwegen: heb ik dit (echt) nodig?
<i>Verminderen</i>	Spullen (grasmaaier/auto) delen met buurt.
<i>Onderhouden</i>	Beeldscherm telefoon beschermen door een hoesje.
<i>Hergebruiken</i>	Naar kringloopwinkel met spullen.
<i>Repareren</i>	Accu telefoon vervangen als het stuk is.
<i>Herbestemmen</i>	Bakje champignons als kweekbakje basilicum gebruiken.
<i>Recyclen</i>	Plastic en papier van verpakking van elkaar halen en gescheiden weggoien.

1.2.1 Wat gebeurt er al

In de gemeente zijn verschillende tweedehands winkels, wat aangeeft dat de inwoners al gewend zijn (en het de moeite waard vinden) om spullen een tweede leven te geven.

Het selfiemuseum appie was in 2020 een expositie met kunstwerken van materialen die elders niet meer werden gebruikt (bijvoorbeeld rietjes uit de horeca). Ook wordt vanaf 2021 gewerkt aan een duurzame kunstroute waarbij o.a. circulaire economie zichtbaar wordt gemaakt door kunstwerken. Hierdoor wordt op een creatieve manier aandacht gevraagd aan inwoners en toerisme bij verschillende duurzame initiatieven.

Initiatieven door inwoners voor inwoners worden gestimuleerd, zoals het Repair Café Venray dat in 2020 van start is gegaan. Een Repair Café zorgt voor het repareren en langer gebruiken van huishoudelijke spullen. Daarnaast wordt de kennis van de lokale reparateurs overgedragen naar de bezoekers, waardoor de algemene kennis over repartiemogelijkheden groeit.

Beleid voor inzameling van huishoudelijk afval wordt gemaakt door gemeenten. Maar het scheiden van afval wordt door inwoners gedaan. Dit gaat landelijk steeds beter waardoor er steeds minder afval verbrand wordt en er zo minder verlies van grondstoffen is. De landelijke doelstelling om het restafval per inwoner te verminderen staat op maximaal 100 kg per persoon. In 2019 stond de hoeveelheid in Venray op 132 kg restafval per persoon. Het streven is om in 2025 nog maar 10 kg restafval per persoon te hebben. In 2021 is daarom een nieuw inzamelsysteem gekozen en dat wordt in 2022 gestart (zie ook paragraaf 1.2.3).

1.2.2 Intentie en gedrag

Uit een enquête¹ blijkt dat 80% van onze inwoners er al overtuigd is van dat kringlooeconomie onderdeel van zijn of haar toekomst is. Richting 2035 wordt de attitude ten opzichte van circulaire economie positiever. Meer inwoners willen de circulaire levensstijl nastreven of zijn hier al mee bezig. We stimuleren en faciliteren inwoners om hieraan bij te dragen door bewustwording, kennis en het toegankelijk maken van circulaire producten of leefstijlen. Concreet zien we dat terug in een vermeerdering van activiteiten op de circulaire ladder. We richten ons specifiek op verschillende situaties waarin een inwoner met circulaire economie te maken krijgt: als consument, gebruiker van de openbare ruimte en bewoner.

Voorbeeld: Een inwoner is consument en gebruiker van grote en kleine zaken (een plastic tas in een winkel maar ook van een woonhuis). Sommige keuzes worden weloverwogen gemaakt en andere worden automatisch gedaan. Om onze doelen te behalen, is het belangrijk om meer inwoners een weloverwogen en circulaire keuze te laten maken bij grote zaken en daarnaast kleine zaken standaard circulairder te maken.

Daarom gaan we samen brainstormen over hoe we dat kunnen gaan doen, want samen komen we verder. Dit doen we door een soort werkplaats op te zetten. We zorgen ervoor dat inwoners en organisaties met elkaar in gesprek kunnen en kunnen brainstormen over de ideeën die zij hebben of de drempels die ze ervaren om een circulair idee te realiseren. Om extra aandacht voor een specifieke uitdaging organiseren we een hackathon. Een hackathon is een bijeenkomst om gezamenlijk aan een thema te werken. Het doel is, dat meestal in 24 uur tijd, een innovatieve en creatieve oplossing wordt bedacht omtrent een bepaald thema.

- ➔ werkplaats Vergroent
- ➔ Stimuleringsregeling Vergroent
- ➔ hackathon

<i>Project</i>	werkplaats Vergroent
<i>Toelichting</i>	Periodiek een werkplaats organiseren waar inwoners en ondernemers samen kunnen komen om te brainstormen over circulaire economie en ideeën uit te wisselen of elkaar te inspireren. Met als doel een versnelling voor goede circulaire ideeën. We beperken de werkplaats niet tot circulariteit maar tot het vergroenen (verduurzamen) in het algemeen. Circulariteit gaat in deze fase vooral om bewustwording, inspireren en samenwerkingen smeden. We sluiten daarom zo min mogelijk uit.
<i>Resultaat</i>	Een idee vanuit de gemeenschap per jaar tot uitvoering gebracht of onderzocht.
<i>Speerpunten</i>	Samenwerking, bewustwording
<i>Partners</i>	Dorps- en wijkraden, enthousiaste inwoners, ondernemers.
<i>Uren</i>	p.m
€	p.m
<i>Planning</i>	Vanaf 2021

¹ Enquête (N=768) over de omgevingsvisie, uitgevoerd door gemeente Venray in 2020.

<i>Project</i>	Stimuleringsregeling vergoent
<i>Toelichting</i>	Faciliteren van concrete ideeën die bijdragen aan de circulaire economie door middelen beschikbaar te stellen voor nieuwe of innovatieve projecten die uit de maatschappij zelf komen. De regeling is enkel geschikt voor partijen zonder winstoogmerk.
<i>Resultaat</i>	Stimuleringsregeling vastgesteld
<i>Speerpunten</i>	Bewustwording
<i>Partners</i>	Afhankelijk van de ingediende aanvragen
<i>Uren</i>	p.m.
€	€10.000 per jaar
<i>Planning</i>	Start 2021

1.2.3 Huishoudelijk afval

In 2019 stond de hoeveelheid in Venray op 132 kg restafval per persoon. Het streven is in 2025 nog maar 10 kg restafval. In de "Kadernota afvalbeleid 2013-2025 - Venray rijk aan grondstoffen" is de periode tot 2023 aangemerkt als omslagfase om deze wijziging te consolideren. Om deze omslag te realiseren is bijsturing nodig op de wijze waarop ingezameld wordt, maar ook is extra inzet nodig voor bewustwording en structurele gedragsverandering bij alle inwoners. Per 2022 wordt daarom de inzameling nog meer gericht op service van het inzamelen van afval dat gerecycled kan worden (frequenter en op meer plekken). Het breng- en haalsysteem wordt dus zo ingericht dat het beter aansluit op de ambities door enerzijds wenselijk gedrag te belonen. Anderzijds onwenselijk gedrag onaantrekkelijk te maken. Dit betekent onder meer dat de frequentie van de huis aan huisinzameling van GFT wordt verhoogd, de inzameling van PMD wordt gewijzigd in een haalsysteem en de inzamelfrequentie van het restafval wordt verlaagd. Zie voor de concrete uitvoeringsplannen het betreffende document.

Wat betreft de inzameling is het pad naar een circulaire inzameling gelegd. Echter zijn er nog wel mogelijkheden om deze omslagfase een versnelling te geven. Daarom gaan we inzetten op een afvalcoach die bijdraagt door inwoners te adviseren en bewust te maken over afvalscheiding. Denk bijvoorbeeld aan het voorkomen van voedselverspilling en het op een juiste manier scheiden van afval. Daarnaast wordt het beleid voor afvalinzameling uitgebreid naar instanties met vergelijkbare afvalstromen als dat van huishoudens, zoals scholen en het midden- en kleinbedrijf.

- ➔ afvalcoach
- ➔ uitbreiding recycling

1.3 Ondernemers en organisaties

Ondernemers zijn van groot belang bij het realiseren van een circulaire economie. Het voorkomen van onnodig grondstoffengebruik, het slim ontwerpen en innoveren behoren tot belangrijke activiteiten van deze doelgroep. Daarnaast speelt het onderwijs een belangrijke rol bij de innovatie en het zorgen voor juiste aansluiting bij toekomstige werkgelegenheid. Door de beperkte momenten waar een gemeente een formele rol heeft in deze processen, kunnen we vooral bewustwording en motivatie stimuleren door in gesprek te gaan en informatie (zoals goede voorbeelden) uit te wisselen.

Zoals hieronder te lezen is, gebeurt er al erg veel op verschillende vlakken. Er wordt daarom gekozen om door te gaan waar nu al energie op ingezet is en zullen dus weinig nieuwe projecten staan in dit hoofdstuk.

1.3.1 Wat gebeurt er al

Bedrijvigheid

Het streven is een georganiseerd ondernemerslandschap in Venray. Samenwerking tussen ondernemers is van belang ten behoeve van een voorspoedige economische ontwikkeling. Er wordt ingespeeld op veranderende behoeften van ondernemers. Groene innovaties worden gestimuleerd en nieuwe economische kansen worden benut. Projecten gericht op bedrijvigheid binnen de gemeente krijgen een plek in het nog nader vorm te geven "programma economie."

Om (pre)starters en reeds gevestigde ondernemers te ondersteunen bij o.a. hun circulaire businessplannen en -strategie is het project starterscentrum en business roadmaps gestart. Ook is een handreiking om te komen tot duurzaam en toekomstig havenbeleid opgesteld, in samenwerking met de Nederlandse Vereniging van Binnenhavens (NVB). De haven in Wanssum zal aan de hand van deze handleiding steeds meer verduurzaamd kunnen worden.

Agrarische sector

in deze sector is veel aan het veranderen. Er wordt daarom al veel onderzocht, kennis gebundeld en gedeeld en gepioneerd. Hieronder enkele voorbeelden op verschillende schaalniveaus; van lokaal tot samenwerking met overheden in de regio en andere organisaties.

De regio en Euregio werken nauw samen op het gebied van circulaire economie. Bio-economische stromen worden in kaart gebracht en voedselverspilling (door bijvoorbeeld extremer weer) staat hoog op de agenda. We zorgen ervoor dat de lessen worden vertaald naar onze gemeente. Het Rijk wil naast een snelle overgang naar de kringlooplandbouw een forse uitbreiding van eiwitrijke gewassen. We hebben hiervoor een proefkavel ter beschikking gesteld. Daarnaast wordt bij het project *plants for plants* onderzocht hoe nieuwe eiwitrijke gewassen die bijdragen aan bodemgesteldheid, bodemkwaliteit, biodiversiteit en die een nieuw verdienmodel kunnen betekenen. Eiwitrijke gewassen in ons eigen land verbouwen zorgt ervoor dat de druk op het milieu verlaagt (we hoeven minder te importeren) en zorgt voor onafhankelijkheid.

Om de opgedane kennis te delen wordt vanuit de regio Noord Limburg een onderzoek gedaan in de sector van de varkenshouderij met als resultaat een transitiehandleiding. Natuur en Milieu i.s.m. verschillende belanghebbenden doen dit d.m.v. een bureauonderzoek en keukentafelgesprekken met de ondernemers uit de sector.

In de gemeente Venray wordt een onderzoek gedaan binnen de gehele agrarische sector naar de stand van zaken en visie van de ondernemers op de circulaire economie. Het onderzoek wordt uitgevoerd door studenten van de HAS.

In diervoeder worden nu nog granen gebruikt die ook door mensen gegeten kunnen worden. In Venray worden door ondernemers voedselresten gebruikt om veevoeder mee te maken en lokaal verkregen mest wordt lokaal verwerkt en uitgegeven. Ook wordt onderzocht hoe precisielandbouw

kan bijdragen aan het dierenwelzijn en duurzaamheid. Daarnaast wordt de toekomstbestendige kringlooplandbouw onderzocht en in praktijk gebracht. Voorbeelden van bovenstaande initiatieven zijn o.a. Kipster Research Centre, Houbensteijn.

1.3.2 Bedrijvigheid

De circulaire ambitie en werkwijze implementeren betekent dat het handelen van een organisatie en de bijbehorende bedrijfsprocessen zo circulair mogelijk zijn ingericht. In 2035 hoeft een organisatie dus nog niet 100% circulair te zijn, maar al wel een pad te hebben uitgestippeld om daar te komen.

Samenwerking in de keten is een zeer belangrijke (maar niet vanzelfsprekende) voorwaarde. We willen daarom samenwerkingen tussen organisaties aanjagen. Maar ook groene innovaties stimuleren en nieuwe economische kansen benutten, door actief in te spelen op de principes van circulaire economie, zoals beschreven in de Venrayse circulaire ladder.

Uit de praktijk blijkt vaak dat zelfs bedrijven die naast elkaar gehuisvest zijn soms niet van elkaar weten wat hun vraag en aanbod is. Terwijl het goed mogelijk is dat door een koppeling te maken er veel efficiënter en duurzamer gewerkt kan worden. Bijvoorbeeld door het verkopen en inkopen van grondstoffen, het delen van heftrucks of zelfs uitwisselen van personeel. De gemeente kan een belangrijke verbindende rol spelen in het proces, bijvoorbeeld door het opzetten van een netwerk waardoor ondernemers elkaar kunnen vinden.

- ➔ Onderzoek behoefte bedrijventerreinen

Het samenbrengen van ondernemers in een groter gebied, dan binnen één gemeente, is belangrijk omdat binnen een kleiner gebied niet alle grondstoffenprocessen en -verwerkingen aanwezig zijn om een kringloop sluitend te maken en dus volledig circulair te werk te gaan. Hier ligt een rol voor hogere overheid, zoals de provincies. Daarnaast is de samenwerking tussen het onderwijs en de organisaties in de keten ook een aandachtspunt. Dit proberen we te combineren bij het uitvoeren van projecten, maar is geen doel of resultaat op zich.

1.3.3 Kringlooplandbouw

De Nederlandse landbouw staat wereldwijd bekend om zijn efficiënte systeem met minimale milieubelasting. Maar nieuwe onderzoeken² laten zien dat biomassa niet optimaal benut wordt in dit lineaire systeem. En dat het dus nog veel beter kan als we er anders mee omgaan. Daarom is landelijk het doel gesteld om in 2030 volledig overgestapt te zijn op kringlooplandbouw. In de gemeente Venray is al een aantal bedrijven aan de slag gegaan met deze omslag, of wil dit in de nabije toekomst gaan doen. Dit is een goed begin, maar zal verder uitgebreid moeten worden naar alle agrariërs. Om dit te bereiken, faciliteren we agrarische ondernemers door mee te denken en te helpen met een vertaling van de nationale strategie kringlooplandbouw. Na de afronding van het onderzoek naar de stand van zaken van circulaire economie in de agrarische sector van Venray zal dit verwerkt worden in het uitvoeringsprogramma.

- ➔ verwerking onderzoek HAS
- ➔ Zaaipremie

² www.wur.nl/nl/Dossiers/dossier/Kringlooplandbouw.htm

2 Projectenboek

In hoofdstuk één van dit uitvoeringsprogramma is omschreven wat er al gebeurt op het gebied van circulaire economie en waar kansen liggen om verder te ontwikkelen. In dit hoofdstuk staan concrete projecten beschreven die bijdragen aan deze vooruitgang van de circulaire economie in Venray. De projecten uit dit hoofdstuk staan niet allemaal op de planning, maar zijn al wel gesignaleerd als zijnde relevant en daarom wel meegenomen in dit programma. Als laatste kanttekening is deze opsomming van projecten niet uitputtend om onze ambitie te bereiken. Het zijn de eerst volgende stappen waar we mee aan de slag kunnen gaan, zodat we onze ambitie kunnen behalen in de toekomst.

De projecten staan op dezelfde volgorde als ze genoemd zijn in het eerste hoofdstuk en dus geordend op doelgroep: gemeente, inwoners en ondernemers.

2.1 gemeente

2.1.1 Meten is weten

<i>Project</i>	1. Monitoren met (big)data
<i>Toelichting</i>	Om te weten waar we staan en of we verbeteren t.o.v. eerdere jaren is het belangrijk om circulaire economie in Venray te gaan meten. Daarnaast kunnen we daardoor de beleidscyclus verrijken met de monitoring van circulaire economie met data. Gelijktijdig zijn we in de organisatie bezig met het zogeheten datagedreven werken, dat betekent dat we ons beleid gaan aanpassen en verbeteren op basis van (lokale) data.
<i>Resultaat</i>	SMART omschreven indicatoren voor circulaire economie én ingepast in de P&C cyclus.
<i>Speerpunten</i>	Meten is weten en bewustwording
<i>Partners</i>	I&A, gemeente Horst a/d Maas
<i>Uren</i>	p.m.
€	Maximaal €20.000
<i>Planning</i>	Vanaf 2021

<i>Project</i>	2. Best practices document
<i>Toelichting</i>	Voor alle projecten waarbij we nadrukkelijk circulaire economie als doel nastreven, zorgen we ervoor dat de resultaten en leermomenten landen in een intern document. Zo kunnen andere collega's op een makkelijke manier gebruiken wat de do's en don'ts zijn en leren we als organisatie sneller.
<i>Resultaat</i>	Up to date best practices document
<i>Speerpunten</i>	Samenwerken
<i>Partners</i>	Gemeentelijke organisatie
<i>Uren</i>	p.m.
€	p.m.
<i>Planning</i>	Nog niet gepland

<i>Project</i>	3. Aanleg grondstoffendossier op assetniveau
<i>Toelichting</i>	We krijgen een steeds grotere database door het monitoren van onze grondstoffen en door bij projecten in kaart te brengen met welke grondstoffen we te maken hebben. Dit ondersteunt allereerst de bewustwording, maar vooral is het ook een belangrijk onderdeel willen we verdienmodellen aanpassen. Door de grondstoffen in kaart te brengen weten we beter welke waarde we beheren.

<i>Resultaat</i>	Uiteindelijk willen we al onze assets in kaart gebracht hebben, van de organisatie tot aan openbare ruimte.
<i>Speerpunten</i>	Meten is weten
<i>Partners</i>	o.a. I&A, FZ, C&V en G&V
<i>Uren</i>	p.m.
€	p.m.
<i>Planning</i>	Nog niet gepland

<i>Project</i>	4. Ondersteuning in analyse grondstoffen in bestaand materiaal
<i>Toelichting</i>	Van nieuw in te kopen producten en diensten is het makkelijker om inzicht te vragen van de gebruikte grondstoffen. Het grootste gedeelte van de grondstoffen beheren en/of bezitten we al op dit moment. Daarvan gaan we onderzoeken of het mogelijk is om ook te achterhalen van welke grondstoffen het bestaat. Hiervoor is het belangrijk dat bij de inkopers en beheerders kennis is om dit uit te voeren.
<i>Resultaat</i>	Kennis en vaardigheden op pijl bij de betreffende collega's die te maken hebben met inkoop en beheer van onze assets.
<i>Speerpunten</i>	Meten is weten
<i>Partners</i>	o.a. FZ, C&V en G&V
<i>Uren</i>	p.m.
€	p.m.
<i>Planning</i>	Nog niet gepland

2.1.2 inkoop

<i>Project</i>	5. Operatie inkoop
<i>Toelichting</i>	We hebben als ambitie om circulair in te kopen, tenzij het niet anders kan. Om dit in de praktijk te brengen is het nodig dat alle collega's weten hoe ze dit kunnen implementeren in hun dagelijkse werk. We gaan daarom aan de slag met alle teams om een plan van aanpak te maken voor circulair en duurzaam inkopen. Zo zorgen we ervoor dat de abstracte doelen vertaald worden naar concrete punten en zo gebruikt kunnen worden in de dagelijkse praktijk. Het is nodig om dit per team (of afdeling) te doen, omdat circulariteit verschillende nadrukken en uitwerkingen kent afhankelijk van het vakgebied.
<i>Resultaat</i>	Plan van aanpakken per team op kleinere schaal in de organisatie. Inkoopstartformulier.
<i>Speerpunten</i>	Inkopen, bewustwording, goede voorbeelden.
<i>Partners</i>	Collega's gemeente Venray
<i>Uren</i>	19 teams x 10 uur = ~ 200 uur Naast de hierboven genoemde uren zal circulair inkopen, zeker in het begin, meer doorlooptijd en ureninzet van meer medewerkers vergen. Hoeveel uren dit extra kost is op voorhand niet te kwantificeren en afhankelijk van de complexiteit en grootte van het in te kopen product.
€	n.v.t. evt voor inspiratiesessie externe partij
<i>Planning</i>	2021 start, doorlopend

2.1.3 Openbare ruimte

<i>Project</i>	6. Experimenteren/boost circulariteit bij projecten
<i>Toelichting</i>	Het uitvoeren van verschillende "pilots" op het gebied van circulair bouwen om ervaring op te bouwen met circulair ontwerp, engineering en beheer.

	<p>Binnen alle GWW-projecten tijdens budgetvormingsfase de eventuele CE-kansen inventariseren en vervolgens expliciet afwegen of en zo ja in hoeverre deze kansen mee te nemen in het verdere planproces.</p> <p>Mbt operationeel beheer openbare ruimte zit dat anders. Om binnen integraal beheer en onderhoud (IBOR) te kunnen experimenteren met circulaire uitvoeringsmethoden en of bouwstoffen wordt er een jaarlijks CE budget vastgesteld waar alle verschillende beheerdisciplines openbare ruimte, individueel of gezamenlijk, aanspraak op kunnen maken tbv een CE experiment.</p>
<i>Resultaat</i>	Ervaring opbouwen met circulair ontwerp, engineering en beheer.
<i>Speerpunten</i>	Verandering gedrag en mindset over CE binnen organisatie
<i>Partners</i>	Leveranciers GWW
<i>Uren</i>	Afhankelijk van experiment
€	50k/jaar
<i>Planning</i>	doorlooptijd 10 jaar

<i>Project</i>	7. Roadmap CE openbare ruimte
<i>Kortom</i>	<p>Het opstellen van een Roadmap CE. Deze roadmap richt zich op grofweg vier onderdelen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Management & Organisatie 2. Processen 3. ICT & Data 4. Mens & Cultuur <p>Per onderdeel zal mbv een Ist-Soll-Gap analyse worden bepaald waar we nu staan, waar we heen willen (conform vastgestelde visie CE) en wat daar voor nodig is.</p> <p>Oftewel een plan van aanpak hoe volledig circulair beheer van de gemeentelijke assets (grondstoffen) in de toekomst (conform visie uiterlijk 2035) mogelijk te maken en wat dan de gevolgen zijn voor de bestaande organisatie op menselijk, procesmatig en technisch vlak.</p>
<i>Resultaat</i>	Een compleet en concreet stappenplan hoe de doelstellingen uit de visie waar te kunnen maken binnen het fysieke domein van de openbare ruimte
<i>Speerpunten</i>	<p>Bewustwording. Focus op Mens & Cultuur; Circulair denken en werken vraagt om een compleet andere denkwijze en werkwijze tov de huidige. Onmisbaar onderdeel van de Roadmap is dan hoe de organisatie mee te krijgen in het circulaire gedachtengoed.</p> <p>Meten is weten. Aansluiting bij (inter)nationale datastandaarden (BIM); Met gestandaardiseerde datastromen wordt nagenoeg geheel geautomatiseerde uitwisseling van data van beheer naar planvorming, naar realisatie en weer terug naar beheer mogelijk. Dit leidt tot een hogere kwaliteit van data en een hogere efficiency mbt bedrijfsvoering</p>
<i>Partners</i>	Ondersteuning nodig vanuit adviesbureau gespecialiseerd in BIM en Circulair bouwen
<i>Uren</i>	200
€	60k
<i>Planning</i>	Doorlooptijd een half jaar

<i>Project</i>	9. Nieuw IBOR systeem
<i>Toelichting</i>	Het huidige IBOR systeem (GBI van Anthea) is aan vervanging/grote update toe. Mbt de keuzes / afwegingen voor een nieuw integraal beheersysteem tbv de voorzieningen in de openbare ruimte zal CE expliciet worden meegenomen. Van belang hierbij is dat elke potentiële bouwstof een eigen identiteit kan krijgen.

<i>Resultaat</i>	Elke bouwstof voorzien van een eigen identiteit
<i>Speerpunten</i>	Meten en bewustwording
<i>Partners</i>	Leveranciers beheersystemen/software
<i>Uren</i>	120
€	NVT (vervangt het oude systeem)
<i>Planning</i>	Q4 2021 – Q2 2022

<i>Project</i>	10. Het stimuleren van ketenmobiliteit
<i>Toelichting</i>	<p>Het station van Venray ligt een stuk buiten het centrum. Een mogelijke barrière om met de trein te gaan of Venray te bezoeken, is vanwege de ligging. Op dit moment zijn we in het project stationsomgeving aan het onderzoeken hoe we ketenmobiliteit kunnen bevorderen. Dit betekent dat meerdere vervoersopties worden gekozen om van A naar B te reizen. Dit kan dus zijn dat de reiziger met de fiets naar het station gaat en dan met de trein verder reist. Op die manier proberen we het gebruik van het OV te stimuleren + deelfietsen.</p> <p>Hierbij kijken we naar verschillende doelgroepen zoals toeristen en werknemers bedrijven(terreinen).</p>
<i>Resultaat</i>	Realisatie ketenmobiliteit pilotlocatie
<i>Speerpunten</i>	Bewustwording, damenwerken
<i>Partners</i>	Deelvervoeraanbieders/Toeristisch Platform/NS/ProRail/Arriva/Dekkers Tweewielers
<i>Uren</i>	p.m.
€	p.m.
<i>Planning</i>	Nog niet ingepland

<i>Project</i>	11. Vergunning evenementen circulair
<i>Toelichting</i>	Bij het verlenen van evenementenvergunningen wordt nadrukkelijk gekeken naar de circulariteit van het evenement. Minimaal wordt het ontstane afval ingezameld en verwerkt vergelijkbaar aan het gemeentelijk afvalbeleid. Maar ook wordt er aan de initiatiefnemer gevraagd om breder te kijken dan het verduurzamen van bijvoorbeeld drankbekers.
<i>Resultaat</i>	Verleende vergunningen voor evenementen mét daarin aandacht voor circulaire economie.
<i>Speerpunten</i>	Bewustwording
<i>Partners</i>	VTH, afval
<i>Uren</i>	p.m.
€	p.m.
<i>Planning</i>	Nog niet ingepland

2.1.4 gemeentelijke organisatie

<i>Project</i>	12. Mobiliteitsbeleid
<i>Toelichting</i>	Onderzoek naar wat de mogelijkheden zijn van het besparen van grondstoffen en het algemeen verduurzamen van ons zakelijk en woon-werkverkeer. Mogelijkheden zijn het uitproberen en actief stimuleren van duurzame alternatieven zoals een elektrische fiets en pedelec. Maar ook een persoonlijk mobiliteitsbudget, waarbij voor iedere werknemer bij ingang van zijn dienst wordt gekeken naar de meest duurzame en haalbare mogelijkheid. Dit alles wordt gedaan n.a.v. het beleid op "het nieuwe werken" wat nog in de maak is.

<i>Resultaat</i>	Direct en indirect verduurzaming van de mobiliteit door de organisatie
<i>Speerpunten</i>	Bewustwording
<i>Partners</i>	HRM, mobiliteit
<i>Uren</i>	p.m.
<i>€</i>	€ voor het onderzoek, €€€ voor de uitvoering
<i>Planning</i>	Nog niet gepland

<i>Project</i>	13. Circulair paspoort voor eigen reproductieafdeling
<i>Toelichting</i>	<p>Er moet onderzoek gedaan worden naar de levensvatbaarheid en marktconformiteit van de huidige invulling op reproductie. Daaruit moet een visie gevormd worden op de afdeling ter voorbereiding aanbesteding printers. In deze visie moet een circulair paspoort worden ontwikkeld van de bestaande dienstverlening & middelen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Onderzoek beschikbaarheid van informatie op circulariteit in bestaand contract van Konica Minolta; • Volledig reproductieproces in kaart brengen; • Alle benodigde middelen en materialen in kaart; • Onderzoek naar circulariteit van bestaande middelen en materialen; • Vorming startpunt CE voor repro dienstverlening; • Besluitvorming continuering huidige situatie of (gedeeltelijke) uitbesteding; • Start aanleg grondstoffendossier <p>Doorlopen aanbestedingsproces of onderhand uitbesteden.</p>
<i>Resultaat</i>	Toekomstvisie op de afdeling, circulair paspoort van bestaande invulling en uitgangspunten voor de aanbesteding van de printers, nieuw contract ingaande in november 2022.
<i>Speerpunten</i>	Inkopen, meten is weten
<i>Partners</i>	Nader te bepalen voor opbouw circulair paspoort
<i>Uren</i>	240 uur + externe inzet (n.t.b.)
<i>€</i>	p.m.
<i>Planning</i>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Programma van eisen: start begin april, afronding einde Q4 2021. ✓ Aanbesteding: Q1 2022 in tandem Horst a.d. Maas.

<i>Project</i>	14. (her)Aanbesteding catering & banqueting contract
<i>Toelichting</i>	<p>Het cateringcontract is in 2021 beëindigd, mede door de bezetting van de coronapandemie. Dit heeft ook tot gevolg dat de wensen en eisen van de gebruikers op het gemeentehuis mogelijk zijn veranderd. Vanaf maart 2022 mag er weer een volledige cateringinvulling opgestart worden en er dient onderzoek gedaan te worden naar hoe dit eruit dient te zien.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Onderzoek wensen & eisen gebruikers; • Onderzoek wat circulariteit kan betekenen in deze services; • Onderzoek invullingsvormen van catering nieuwe stijl; • Besluitvorming invulling door CMT; • Doorlopen aanbestedingsproces of onderhand uitbesteden.
<i>Resultaat</i>	Visie op catering & banqueting ontwikkeld en daarmee programma van eisen voor de aanbesteding.
<i>Speerpunten</i>	Inkopen
<i>Partners</i>	Intern, waar nodig support vanuit catering- & of marktexpert
<i>Uren</i>	200 uur + mogelijke advies externe
<i>€</i>	Nader te bepalen
<i>Planning</i>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Start begin juli 2021 ✓ PVE afronding einde Q3 ✓ Afronding aanbesteding einde Q1 2022

<i>Project</i>	15. Vertaling visie "het nieuwe werken" en impact circulaire economie voor PVE aanbesteding kantoormeubilair
<i>Toelichting</i>	<p>Door het thuiswerkbeleid zal het huidige meubilair versneld worden afgeschreven. Vooruitlopend op de aanbesteding zal onderzoek gedaan moeten worden naar de wijze van hantering van het bestaande materiaal; een schone lei door vernietiging van bestaand materiaal en directe overgang naar circulaire invulling of het bestaande materiaal beschouwen als grondstoffen en onderzoek naar diens grondstoffenpaspoorten. Dit is nodig om de invulling van het PVE voor de aanbesteding te bepalen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Onderzoek naar impact van benodigde stappen voor- & haalbaarheid van vaststellen van grondstoffenpaspoorten van verouderd, bestaand materiaal; • Onderzoek financiële impact van beide strategieën; • Onderzoek naar interne randvoorwaarden om CE mogelijk te maken; • Besluitvorming door CMT voor strategie op bestaand materiaal; • Vertaling visie "het nieuwe werken" naar kantoor faciliteiten; • vorming programma van eisen voor nieuwe aanbesteding.
<i>Resultaat</i>	Besluitvorming door CMT voor invulling programma van eisen voor kantoormeubilair in 2023.
<i>Speerpunten</i>	Inkopen
<i>Partners</i>	Externe kennispartner voor vaststelling grondstoffenpaspoorten
<i>Uren</i>	600 uur + externe kennis vaststelling grondstoffenpaspoorten
€	N.t.b.
<i>Planning</i>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Start: afhankelijk van oplevering visie "het nieuwe werken" op het gemeentehuis na de corona pandemie. ✓ Uiterlijk 2024 dient aanbesteding voltooid te zijn.

<i>Project</i>	16. Matchen van vraag & aanbod in diensten om verspilling te voorkomen
<i>Toelichting</i>	<p>Om vraag & aanbod goed aan elkaar te kunnen matchen, is ondersteuning nodig om de fluctuatie in bezetting en diens wensen te kunnen inzien en voorspellen. Door middel van data kan hier een grote slag in gemaakt worden.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Onderzoek naar alle mogelijke databronnen, ontsluiting en frequentie; • Opbouw datawarehouse met real-time koppelingen met de bronnen; • Opbouw portal en/of BI tool voor inzicht; • Training en coaching in data gedreven werken van alle betrokken partijen, ook de leveranciers; • Creatie algoritmes voor voorspellend vermogen o.b.v. gewoontes en behoeftes van de gemeentehuis gebruikers; • Proactieve sturing van informatie en notificaties naar alle belanghebbenden; • Faciliteren van op- & afschaalmogelijkheden in de contracten.
<i>Resultaat</i>	Dataplatform waarin alle (facilitaire) datastromen bijeenkomen, gecombineerd kunnen worden en waarin vooruit gekeken kan worden om het gewenste aanbod te bepalen.
<i>Speerpunten</i>	Bewustwording, meten is weten, inkopen
<i>Partners</i>	Vastgoed, I&A, HR, alle leveranciers, externe datawarehouse & BI specialist?
<i>Uren</i>	N.t.b.
€	Inrichting warehouse, BI tool inrichting, inzet specialisten. Afhankelijk van aantal databronnen.
<i>Planning</i>	Nog niet gepland

<i>Project</i>	17. Statement "Circulair tenzij" geldt en is geïmplementeerd voor alle uitbestede diensten.
<i>Toelichting</i>	FZ kent 6 contracten met leveranciers om de huidige services te bieden. Bij de afloop van elk contract dient circulariteit opgenomen te worden als belangrijk statement, conform omschrijven van bovenstaande projecten. Ook contracten zonder einddatum dienen tegen het licht gehouden te worden om de mate van circulariteit te verhogen. Het matchen van vraag & aanbod is daarin ook een belangrijk onderdeel; de leverancier moet daar flexibel in kunnen mee gaan.
<i>Resultaat</i>	Alle contracten voor de 6 uitbestede diensten zijn op basis van "Circulair tenzij" en CE wordt in elke bespreking & evaluatie meegenomen. De leverancier krijgt ook de taak de gemeente proactief te informeren bij een (meer) circulaire optie.
<i>Speerpunten</i>	Inkopen
<i>Partners</i>	Afhankelijk van de aanbesteding.
<i>Uren</i>	+ - 300 uur per aanbesteding
€	N.t.b.
<i>Planning</i>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Sept. 2021: Kantoorartikelen (nu via Lyreco) ✓ Dec. 2021: Sanitaire consumables (CWS) ✓ Mrt. 2022: Afvalservice (Van Happen) ✓ Apr. 2022: Koffieautomatenservice & -ingrediënten (Selecta) ✓ Onbepaald: Schoonmaak (CSU) ✓ Onbepaald: Alarmopvolging (Secutor) ✓ Gereed in 2023

<i>Project</i>	18. Bedrijfskleding bodes conform "Circulair tenzij"
<i>Toelichting</i>	De 8 bodes maken gebruik van bedrijfskleding van de gemeente, die nu worden aangekocht bij Jansen & Jansen Gelegenheidskleding en gereinigd worden bij City Stomerij Venray. In deze dienstverlening is het thema CE nog niet bekeken. <ul style="list-style-type: none"> • Onderzoek huidige situatie inventaris en reiniging • Onderzoek wat CE kan betekenen in kleding • Onderzoek wat CE kan betekenen in reiniging • Marktonderzoek naar mogelijke partijen • Besluitvorming behandeling bestaand materiaal • Doorlopen aanbestedingsproces of onderhand uitbesteden.
<i>Resultaat</i>	Circulaire bedrijfskleding en reiniging
<i>Speerpunten</i>	Inkopen
<i>Partners</i>	Potentiele leveranciers, verder geen ondersteuning nodig.
<i>Uren</i>	+ - 200 uur
€	Nader te bepalen
<i>Planning</i>	Nog niet gepland

<i>Project</i>	19. Statement "Circulair tenzij" geldt en is geïmplementeerd voor alle eigen services en diensten.
<i>Toelichting</i>	FZ verzorgt in eigen beheer de BHV, kleine technische diensten en inkoop van verbruiksmaterialen. De bodes zijn daarin de spil. Om ervoor te zorgen dat alle services "CE tenzij" worden, dienen ook zij de benodigde kennis te krijgen om de juiste afwegingen te kunnen maken. Ook zijn zij de ogen & oren van de organisatie waardoor de balans tussen vraag & aanbod door hen goed bepaald kan worden. <ul style="list-style-type: none"> • Verzorgen interne kennissessies circulaire economie op maat; • Financiële ruimte vrijmaken voor inkoop van kennis of trainingen; • Faciliteren van de circulaire keuzeopties in alle diensten;

	<ul style="list-style-type: none"> • Faciliteren van op- & afschaalmogelijkheden in de services en benodigde informatie voor besluitvorming; • Agendering van CE in alle overleggen als terugkerend punt.
<i>Resultaat</i>	Bij wensen & storingen is het voor de bodes een gewoonte om een circulaire keuze te kunnen maken, ook bij tijdsdruk.
<i>Speerpunten</i>	Inkopen
<i>Partners</i>	Alle leveranciers, mogelijk een kennispartner
<i>Uren</i>	N.t.b.
<i>€</i>	p.m.
<i>Planning</i>	Nog niet gepland, doorlopend

2.2 inwoners

<i>Project</i>	20. werkplaats Vergroent
<i>Toelichting</i>	Periodiek een werkplaats organiseren waar inwoners en ondernemers samen kunnen komen om te brainstormen over circulaire economie en ideeën uit te wisselen of elkaar te inspireren. Met als doel een versnelling voor goede circulaire ideeën. We beperken de werkplaats niet tot circulariteit maar tot het vergroenen (verduurzamen) in het algemeen. Circulariteit gaat in deze fase vooral om bewustwording, inspireren en samenwerkingen smeden. We sluiten daarom zo min mogelijk uit.
<i>Resultaat</i>	Een idee vanuit de gemeenschap per jaar tot uitvoering gebracht of onderzocht.
<i>Speerpunten</i>	Samenwerking, bewustwording
<i>Partners</i>	Dorps- en wijkraden, enthousiaste inwoners, ondernemers.
<i>Uren</i>	p.m
<i>€</i>	p.m
<i>Planning</i>	Vanaf 2021

<i>Project</i>	21. Stimuleringsregeling vergroent
<i>Toelichting</i>	Faciliteren van concrete ideeën die bijdragen aan de circulaire economie door middelen beschikbaar te stellen voor nieuwe of innovatieve projecten die uit de maatschappij zelf komen. De regeling is enkel geschikt voor partijen zonder winstoogmerk.
<i>Resultaat</i>	Stimuleringsregeling vastgesteld
<i>Speerpunten</i>	Bewustwording
<i>Partners</i>	Afhankelijk van de ingediende aanvragen
<i>Uren</i>	p.m.
<i>€</i>	€10.000 per jaar
<i>Planning</i>	Start 2021

<i>Project</i>	22. Hackathon
<i>Toelichting</i>	Een hackathon opzetten om in een korte tijd een grote stap te zetten in het oplossen van een uitdaging van circulaire economie. Bijvoorbeeld het opzetten van een monitoringssysteem voor circulaire economie in Venray. Prijs uitreiken voor beste oplossing en idee.
<i>Resultaat</i>	Oplossing voor een concrete uitdaging van circulaire economie
<i>Speerpunten</i>	Bewustwording, samenwerking; betrekken young professionals bij thema
<i>Partners</i>	Raayland, onderwijsinstellingen MBO/HBO/WO
<i>Uren</i>	10
<i>€</i>	Prijs + organiseren hackaton
<i>Planning</i>	Nog niet gepland

<i>Project</i>	23. Afvalcoach
<i>Toelichting</i>	Doordat er de laatste jaren steeds meer aandacht is voor het op de juiste manier scheiden van afval is het voor veel mensen onduidelijk geworden hoe afval gescheiden moet worden. Tegenwoordig kennen wij niet alleen meer de grijze en groene container maar scheiden wij veel meer afval, zoals plastic, kleding, papier, luiers, batterijen en huishoudelijke apparaten, die allemaal apart ingezameld worden of weggebracht moeten worden. Het op een juiste manier scheiden van afval draag niet alleen bij aan de circulaire economie, maar is ook gunstig voor de portemonnee van de burger. Een afvalcoach draagt bij aan het adviseren en bewust maken van inwoners over afval. Denk bijvoorbeeld aan het voorkomen van voedselverspilling en het op een juiste manier scheiden van afval. Een afvalcoach heeft als belangrijkste taak het bieden van informatie op het gebied van afval en afvalstromen. Dit is niet alleen effectief bij volwassen burgers, maar juist ook bij schoolkinderen die door een afvalcoach bekend gemaakt kunnen worden met afval, afvalstromen, voedselverspilling en het milieu.
<i>Resultaat</i>	Afvalcoaches zijn in verschillende gemeentes al dagelijks op pad om mensen tips en adviezen te geven om bewuster om te gaan met hun afval, met als gevolg dat mensen minder restafval overhouden.
<i>Speerpunten</i>	Bewustwording en minder restafval
<i>Partners</i>	Scholen
<i>Uren</i>	1 FTE
€	Opleidingsbudget, herkenbare kleding Venray (geen strak uniform)
<i>Planning</i>	Afhankelijk van implementatie nieuwe afvalinzameling

<i>Project</i>	24. Uitbreiding recycling
<i>Toelichting</i>	Instanties met vergelijkbare afvalstromen, zoals MKB, scholen, verenigingen, etc betrekken bij afvalinzameling. Zo zijn op verschillende plekken in de gemeente dezelfde regels voor het scheiden van afval en kan er geen verwarring ontstaan bij bijvoorbeeld kinderen.
<i>Resultaat</i>	Meer afvalscheiding op scholen en bij MKB door consistent afvalbeleid
<i>Speerpunten</i>	Bewustwording en minder restafval
<i>Partners</i>	NVRD, RWS, VANG-HHA
<i>Uren</i>	p.m.
€	p.m. (onderzoeksbudget, advies inhuur)
<i>Planning</i>	Nadat nieuwe afvalinzameling op de rit is (2023-2024)

2.3 Ondernemers

<i>Project</i>	25. Onderzoek behoefte bedrijventerreinen
<i>Toelichting</i>	Om samenwerking te stimuleren gaan we met de bedrijventerreinen in gesprek, of organiseren we bijeenkomsten, afhankelijk van de behoefte van de ondernemers. In eerste instantie om elkaars behoefte op het gebied van grondstoffenstromen in kaart te brengen. Anderzijds is dit een mooie gelegenheid om elkaar te inspireren op het gebied van de circulaire economie.
<i>Resultaat</i>	Een bijeenkomst voor ondernemers
<i>Speerpunten</i>	Samenwerking, verdienmodellen, bewustwording
<i>Partners</i>	EZ, BTV's
<i>Uren</i>	40 per bijeenkomst
€	€ 1000 per bijeenkomst
<i>Planning</i>	p.m.

<i>Project</i>	26. Verwerking onderzoek agrarische sector en CE
----------------	---

<i>Toelichting</i>	Medio 2021 is een onderzoek naar de stand van zaken van de circulaire economie onder Venrayse agrarische bedrijven en hun visie op de circulaire economie afgerond. Aan de hand daarvan kunnen concrete projecten en/of processen opgezet worden, specifiek gericht op de behoefte van de sector in onze gemeente.
<i>Resultaat</i>	Projecten aangepast op de behoefte en fase van de agrarische sector
<i>Speerpunten</i>	Bewustwording, meten
<i>Partners</i>	Agrarische ondernemers, HAS, EZ
<i>Uren</i>	p.m.
<i>€</i>	p.m.
<i>Planning</i>	Nog niet gepland

<i>Project</i>	27. Zaaipremie
<i>Toelichting</i>	We willen circulaire economie stimuleren wanneer de agrarische ondernemers investeren in de bodem, biodiversiteit en in kringlooplandbouw. Voorbeelden hiervan zijn stroken- en wisselteelt.
<i>Resultaat</i>	Regeling vastgesteld
<i>Speerpunten</i>	Bewustwording, inkoop
<i>Partners</i>	Landbouwvereniging, EZ
<i>Uren</i>	P.m.
<i>€</i>	P.m.
<i>Planning</i>	Nog niet gepland